

ДЕЯКІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ В УПРАВЛІННІ ЕФЕКТИВНІСТЮ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ

В умовах нестабільності у бізнес-середовищі, що характеризується підвищеним ризиком при інвестуванні, малою інформованістю про ситуацію на ринку, її не прогнозованістю і суттєвим впливом на ринок політичної кон'юнктури в Україні досить актуальною є проблема грамотного розміщення інвестиційного ресурсу та ефективного управління інвестиційною діяльністю. Оскільки, саме інвестиції є вагомим засобом підтримання і розвитку підприємницької діяльності.

Для досягнення своїх цілей найкраще для інвестора працювати не з окремим активом, а з деяким їх набором – інвестиційним портфелем. Метою формування такого портфеля є поліпшення умов інвестування завдяки досягненню нової інвестиційної якості, що здійснюється шляхом надання сукупності активів таких інвестиційних характеристик, які можливі тільки при їх комбінації .

Проблемам формування та управління інвестиційного портфеля дане місце в працях українських та іноземних вчених. Одним із засновників сучасної теорії портфельів є американський економіст Г. М. Марковіц, який розробив методіку формування інвестиційного портфеля, направлену на оптимальний вибір активів виходячи з потрібного співвідношення дохідності та ризику, його співвітчизник Д. Тобін узагальнив її, показавши, що оптимальна структура портфеля цінних паперів не залежить від схильності інвестора до ризику. Інші іноземні вчені, що торкнулися цієї теми: І.О. Бланк, Т.С. Клебанова, Р. Мертон, П.А. Самуельсон, В.Ф. Шарп.

Серед українських науковців, праці яких присвячені проблематиці інвестиційного менеджменту такі: О.І. Амоша, Ю.М. Бажал, П.П.

Борщевський, А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, С.І. Дорогунцов, О.П. Зайцев, В.І. Кононенко, І.І. Лукінов, А.Ф. Мельник, Г.Ф. Смалюк, М.Г. Чумаченко, І.С. Ястремський та інші. В більшості вітчизняних наукових праць досліджено основні етапи процесу формування інвестиційного портфеля. Проте увагу не надають процесу управління інвестиційним портфелем як цілісної системи етапів від розроблення ідеї до реалізації інвестиційного портфеля. Таку систему досліджували закордонні вчені, серед них Дж. Марджина, який стверджував, що управління інвестиційним портфелем здійснюється за такими етапами:

- планування – визначення інвестиційних цілей та обмежень, формування інвестиційної політики, формування стратегії розміщення активів;
- виконання – формування інвестиційного портфеля;
- зворотний зв'язок – моніторинг інвестиційного портфеля, оцінка його ефективності. [4, с. 5–10]

Інвестиційна діяльність дає можливість розвивати підприємство, залучаючи внутрішні інвестиції або отримуючи додатковий дохід від зовнішніх. Ефективність інвестиційної діяльності характеризується рівнями дохідності та ризику інвестиційних проектів. З метою збільшення доходів та зменшення ризику інвестиційної діяльності підприємство формує інвестиційний портфель.

Для формування оптимального інвестиційного портфеля підприємства важливо враховувати специфіку його діяльності. Тому доцільним є розроблення системи управління процесом формування інвестиційного портфеля. Система управління процесом формування інвестиційного портфеля – це послідовні етапи, виконання яких забезпечує процес його реалізації з метою досягнення основних цілей інвестиційної діяльності підприємства.

Принципами формування інвестиційного портфеля є безпека і прибутковість вкладень, їхній стабільний ріст, висока ліквідність. Оптимальна кількість елементів портфеля залежить від можливостей інвестора, найбільш розповсюджена величина – від 8 до 20 різних елементів інвестиційного

портфеля. Основним завданням при визначенні доцільності та вибору напряму інвестування є визначення економічної ефективності вкладення коштів в кожен з набраних елементів портфеля. Процес вибору і формування інвестиційного портфеля проходить в такі етапи:

- ✓ вибір інвестиційної політики;
- ✓ пошук привабливих об'єктів інвестування;
- ✓ формування інвестиційного портфеля;
- ✓ управління інвестиційним портфелем.

Вибір інвестиційної політики полягає у визначенні мети, на основі прийнятних для інвестора показників: доходності, ліквідності, зростання, ризиків; та визначення обсягів і термінів розміщення інвестиційних ресурсів і вибір потенційних типів активів, що входитимуть до портфеля. Пошук привабливих об'єктів інвестування передбачає визначення в певний термін часу активів з привабливими інвестиційними показниками за допомогою аналізу та комплексу економічних моделей.

На етапі формування інвестиційного портфеля визначаються конкретні активи для вкладення коштів, пропорції розподілу інвестиційного капіталу між різними активами на основі комплексу оптимізаційних моделей для формування оптимального портфеля на основі прийнятному співвідношенню ризику та доходності. Для розрахунків краще використовувати математичні моделі спеціально підігнані під набір портфеля і обрану стратегію, а також комбінувати різні підходи до аналізу та оцінки.

Система управління інвестиційним портфелем є складовою загальної системи управління корпорації. Оскільки портфель цінних паперів підприємства складається як з прямих, так і з портфельних інвестицій, то методологічне забезпечення управління цим портфелем має поєднувати в собі методи та інструменти управління і оптимізації як прямими, так і портфельними інвестиціями, як реальними, так і фінансовими [3, с.21]. На рівні підприємства інвестиційний процес полягає у прийнятті інвестором рішення щодо цінних паперів, або реальних об'єктів інвестування, в які здійснюються

інвестиції, обсягів і термінів інвестування. Ця процедура включає основні етапи управління інвестиційним портфелем:

- вибір інвестиційної політики;
- аналіз ринку цінних паперів;
- перегляд портфеля цінних паперів;
- оцінка ефективності портфеля цінних паперів.

Проаналізуємо схему управління портфелем. На практиці існує кілька схем управління портфелем, кожна з яких визначає поведінку інвестора в тій чи іншій ситуації.

Перша схема. Інвестор заздалегідь визначає межі, у рамках яких відбувається поділ інструментів по ризику, терміну і прибутковості, у такий спосіб формуються кошики з визначеними характеристиками. Кожному кошику приділяється визначена фіксована вага (частка) в інвестиційному портфелі. Ця частка залишається постійною з часом. Склад кошиків може змінюватися під впливом різних факторів:

- макроекономічної ситуації;
- зміни критеріїв інвестора;
- змін, які сталися з цінним папером

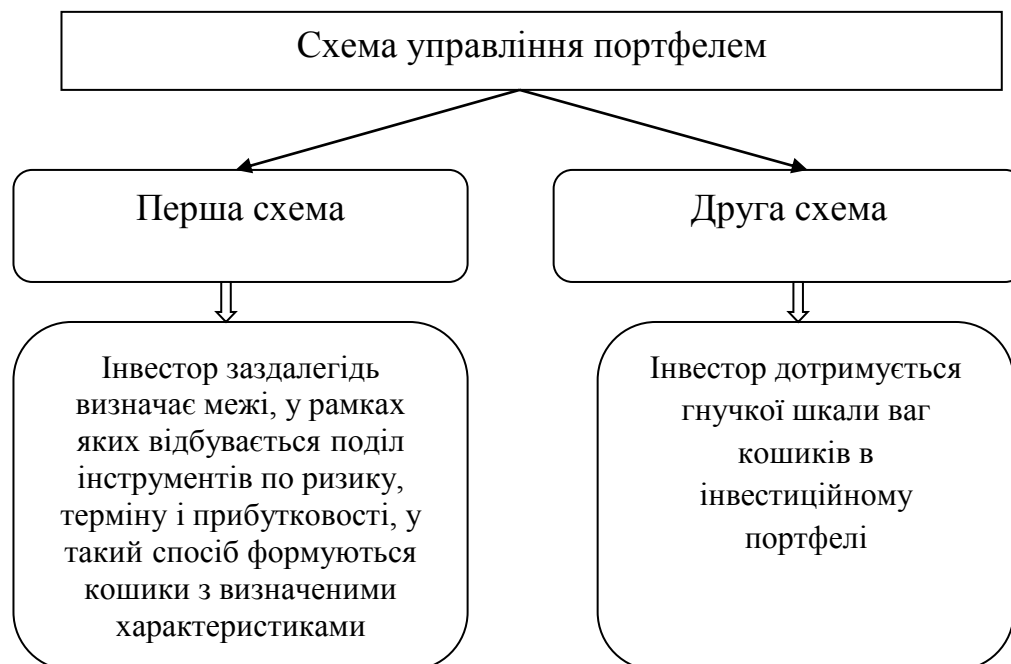

Рис. 1. Схема управління портфелем

Друга схема. Інвестор дотримується гнучкої шкали ваг кошиків в інвестиційному портфелі. Спочатку портфель формується виходячи з визначених вагових співвідношень між кошиками й елементами кошиків. Надалі вони переглядаються в залежності від результатів аналізу фінансової ситуації на ринку й очікуваних змінах кон'юнктури товарного і фінансового попиту.

Підводячи підсумки ми можемо відзначити, що інвестиційний портфель це сукупність реальних чи фінансових інвестицій (цінних паперів), яка необхідна для одержання прибутку і керується як єдине ціле. Інвестиційний портфель є тим інструментом, за допомогою якого інвестору забезпечується оптимальне для нього співвідношення прибутковості і ризику інвестицій.

Формування та впровадження інвестиційних портфелів є складним процесом послідовних етапів, які здійснюють підприємства. Для оптимізації такого процесу, доцільно використовувати систему управління інвестиційним портфелем підприємства, яка базується на загальних функціях менеджменту. Така система передбачає та об'єднує послідовні етапи і складові, які важливо враховувати під час формування та використання інвестиційних портфелів.

Список літератури:

1. Вовк В.М. Інвестиції та їхні оптимізаційні моделі: навч. посіб. / В.М. Вовк, І.М. Паславська. – Львів, 2009. – 286 с.
2. Полозова В.М. Особливості управління портфелем фінансових інвестицій підприємства // Вісник Хмельницького Національного університету. – 2009. - № 4. – Т.2. – С.– 114-116.
3. Смалюк Г.Ф. Методи формування та реалізації інвестиційного портфеля // Наука й економіка. – 2007. – №2. – С.18-24.
4. Managing investment portfolios / [Maginn John L, Tuttle Donald L., McLeavey Dennis W., Pinto Jerald E.]. – John Wiley & Sons, Inc., 2007. – 929 p.
5. Інноваційний механізм управління суб'єктами господарювання: монографія/за заг. редакцією П.П. Микитюка. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2014. – 450 с.

